

Відповіді
Київського національного університету імені Тараса Шевченка на рекомендації,
викладені у висновку ЕГ щодо можливості акредитації
освітньо-професійної програми
1657 Астрономія
за першим рівнем вищої освіти спеціальності 104 «Фізика та астрономія»

Ми вдячні ЕГ за ґрунтовний розгляд акредитаційної справи та змістовні рекомендації надані ОПП «Астрономія» у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Висловлені рекомендації слугуватимуть покращенню реалізації ОПП та її подальшому вдосконаленню відповідно до цілей ОПП. Але разом з тим, хочемо надати роз'яснення на деякі зауваження:

Критерій	Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ
Критерій 1 Проектування та цілі освітньої програми	Відсутня практика залучення здобувачів до удосконалення та оновлення змісту ОПП, слабка практика залучення випускників та роботодавців до перегляду та оновлення ПРН, ОК та інших структурних елементів ОПП. Рекомендації: Посилити практику залучення здобувачів, випускників та роботодавців до обговорення тих чи інших питань, пов'язаних зі змістом ОП. Формалізувати зустрічі, під час яких відбувається обговорення та внесення змін до ОПП з урахуванням пропозицій та зауважень зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів, які беруться до уваги під час формулювання цілей ОП та програмних результатів навчання. Оскільки пропонувати свої рекомендації та зауваження стосовно вдосконалення змісту ОПП можуть усі зацікавлені сторони (внутрішні і зовнішні стейкхолдери), то доцільно забезпечити відкритий для обговорення та пропозицій канал зв'язку (наприклад, на інтернет-сторінці фізичного факультету запропонувати вкладку для обговорення ОПП або корпоративну скриньку Гаранта ОПП для отримання відповідних пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення ОПП).	На жаль, експерти не помітили на сайті кафедри сторінку з освітніми програмами https://space.univ.kiev.ua/osvitni-programy/ де крім власне програм і рецензій на них є пункт «ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ» із проханням писати відгуки і пропозиції на ОП. Не можу напевне стверджувати чи знайомились експерти з відгуками роботодавців https://space.univ.kiev.ua/vidguky-robotodavcziv/ , але можу напевне сказати, що з відгуками випускників https://space.univ.kiev.ua/vidguky-vypusknykiv-na-op-i-rp/ експерти не знайомились, оскільки пароль для доступу до текстів відгуків не був запитаний. (Відгуки, за проханням випускників, розміщені під паролем, про що ЕГ була проінформована і було запропоновано при необхідності надати пароль.)
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	У нормативних документах ЗВО передбачено можливість обрання здобувачами освітніх компонентів з інших ОП, але ця можливість не відображається в навчальному плані, в	На жаль ЕГ зробила хибні висновки. Не може навчальний план передбачити розмаїття вибору ОК всіма здобувачами освіти - навчальний план є відображенням, реалізацією освітньої програми. Реалізація

Критерій	Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ
	<p>якому безпосередньо зазначаються переліки вибіркових дисциплін. Запропонований здобувачам вибір дисциплін не надає такої можливості, оскільки вибіркова частина обмежується фаховими освітніми компонентами. ЕГ рекомендує в навчальному плані розширити перелік вибіркових дисциплін освітніми компонентами з інших ОП. Крім цього, ЕГ рекомендує розширити практику залучення як здобувачів вищої освіти так і роботодавців до процесу оновлення ОП.</p>	<p>здійсненого вибору фіксується в робочих (оперативних) навчальних планах, при цьому якщо здобувач вибирає дисципліну з іншої ОП то він буде зафіксований (за цією дисципліною) в робочому навчальному плані тієї програми звідки була обрана дисципліна. А в індивідуальному навчальному плані проводиться еквівалентна заміна дисциплін за вибором з даної ОП на ОК іншої ОП.</p> <p>Останнє речення зауважень «Крім цього, ЕГ рекомендує розширити практику залучення як здобувачів вищої освіти так і роботодавців до процесу оновлення ОП» - повтор зауваження з критерієм 1. Не зважаючи на сильні сторони ОП, які відзначені в критеріях 1 і 2, експерти заздалегідь впевнені в необхідності неперервного оновлення ОП. З огляду на практику провідних університетів Європи – це хибна думка, ОП віддзеркалює вимоги стандарту, зміна навіть одного ПРН повинна мати серйозні підстави і бути добре аргументована. Освітня програма має мати сталість і цілісність які безумовно постраждають пр. безперервному внесенні змін. Додамо що зміни які відбуваються в тій чи іншій галузі науки, враховуються в РП ОК. І, до речі, у відомості самооцінювання наведено приклад з експериментальним відкриттям гравітаційних хвиль, який експерти помітили і відзначили.</p>
<p>Критерій 3 Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання</p>	<p>Відсутня практика залучення здобувачів на ОПП до участі у програмах академічної мобільності. Відсутня нормативна база перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Рекомендації: посилити інформування здобувачів на ОП про можливі програм академічних обмінів у ЗВО та активізувати залучення студентів на ОП до участі у програмах академічної мобільності.</p>	<p>1) Університет рекомендує здобувачам освіти користатися наявними можливостями академічної мобільності (як міжнародної, так і внутрішньої), однак здобувачі рішення приймають самі, а перебування за програмою мобільності в іншому ЗВО не є обов'язковою умовою здобуття ступеня бакалавра. Тому зауваження у такому формулюванні є недоречним і не може бути слабкою стороною ОП. Крім того, як показує практика, студентів більше цікавить мобільність на другому рівні вищої освіти – половина випускників бакалаврату програми поступають до університетів Європи.</p> <p>Про мобільність студентів свідчить і список публікацій студентів, цей пункт був висвітлений у презентації для експертів.</p>

Критерій	Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ
		<p>2) Врахування чи не врахування результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти саме по собі не є ні слабкою ні сильною стороною програми. Сильною чи слабкою стороною може бути належне дотримання цілей програми і вимог забезпечення якості освіти при такому перезарахуванні.</p> <p>Наказ Міністерства освіти і науки України за №130 від 16 березня 2022 року «Про затвердження порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти», який відкриває для університетів можливість перезарахування результатів навчання здобутих у неформальній освіті (до цього часу будь-які дії з такого перезарахування були незаконними) набрав чинності тільки 23 вересня 2022 року. Університет сформував робочу групу для розробки свого документу з цього питання (розпорядження ректора «74 від 14.09.2022 року»). Розроблений робочою групою проект Положення «Про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (в Університеті є 2 коледжі) проходить етап обговорення і буде поданий на затвердження Вченою Радою до завершення 1-го семестру 2022/2023 навчального року. Принагідно зазначимо, що оскільки до цього часу перезарахування результатів здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти як цілісних компонент програми в Університеті не здійснювалось, то загрози втрати якості освіти за програмою не виникало.</p> <p>За визначенням Ради ЄС програми неформальної освіти створюють додаткові можливості формування освітньої траєкторії для здобувачів і є викликом для програм формальної освіти. ЗВО, як заклади формальної освіти, мають враховувати потреби студентів, однак</p>

Критерій	Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ
		мають бути самодостатніми. Програма яка не може бути реалізована на високому рівні без пере адресації здобувачів на програми неформальної освіти є неповноцінною і є обманом студентів.
Критерій 4 Навчання і викладання за освітньою програмою	Потребує оновлення список джерел і рекомендованої літератури у ряді робочих програм ОП із долученням до списку результатів наукових досліджень викладачів ОП. Відсутність каталогу вибіркового дисциплін (з анотацією та описом ОК), а також недостатня поінформованість студентів щодо можливого вибору будь якої дисципліни, що викладається у ЗВО.	Погоджуємось, це актуально для будь якої ОП і для всіх РП ОК, в будь-який момент часу, тим більше – зараз.
Критерій 5 Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	Експертна група рекомендує впровадити систему, де студент матиме змогу самостійно, без звертання до викладача, ознайомитись з поточною успішністю. Запровадити динамічний розклад занять. В зв'язку з воєнним станом та пандемією пом'якшити умови відрахування студентів. Також рекомендуємо перевести всі заліки в категорію диференційованих і розглянути можливість виставлення заліку без здачі, тобто за балами, які отримані протягом семестру.	Зауважень немає, є рекомендації, частина з яких виходить за рамки компетенції не тільки ОП, кафедри чи факультету, а й ЗВО. Щодо заліків (<i>«перевести всі заліки в категорію диференційованих і розглянути можливість виставлення заліку без здачі»</i>) – при виставленні оцінок застосовується 100 бальна шкала оцінювання, згідно положення про організацію освітнього процесу залік може бути виставлений без присутності студента за результатами роботи під час семестру.
Критерій 7 Освітнє середовище та матеріальні ресурси	До слабких сторін ОПП «Астрономія» за критерієм 7 можна віднести наступне. Зі слів випускників та під час огляду матеріально-технічної бази ЕГ з'ясувала, що комп'ютерне обладнання у лабораторії 412 та деякі лабораторні установки потребують оновлення. Також на сайті факультету повністю відсутня інформація та галерея щодо лабораторного обладнання на фізичному факультеті. Хоч і є безоплатний доступ до наукометричних баз Scopus та Web of Science, але опитування різних фокус-груп показало ЕГ, що ніхто зі студентів та випускників не знає про таку можливість. Це свідчить про те, що відділ комунікації не в повній мірі забезпечує інформування студентів даної ОП. В ході опитування різних фокус-груп та роботи ЕГ із сайтами з'ясували, що сайти та електронні мережі,	Доступ до НАУКОМЕТРИЧНИХ баз даних Scopus та Web of Science у студентів є, але мало хто з них має потребу у його використанні (хіба що познайомитися з Хірш-факторами викладачів) наукова інформація зосереджена в інших базах даних (arXiv.org, Research gate, Academia та ін.). до яких у студентів теж доступ є. Обмеження доступу в останні пару місяців до сайтів і ресурсів пов'язане виключно із відключеннями електроенергії. Після того як у листопаді Університет підключив генератор до ІОЦ доступ упродовж 12 годин на день (з 8 до 20) гарантований незважаючи на відключення.

Критерій	Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ
	наприклад, «Тритон» не завжди працюють.	
Критерій 8 Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	ЕГ встановила загальну низьку активність роботодавців, випускників та здобувачів освіти щодо внесення пропозицій по зміні ОПП «Астрономія» та процедур забезпечення її якості. Зміни самої ОПП не передбачені протягом п'яти років, що є досить тривалим терміном, як для технічної спеціальності. Відсутність інформації як саме результати моніторингу якості освітнього процесу враховано у процесі вдосконалення та оновлення ОПП «Астрономія».	ЕГ чотири рази (критерії 1,2,8,9) занижує оцінку через непохитну впевненість експертів в тому, що ОП має змінюватись мало не щороку. Однак звертаємо увагу шановних експертів що НОРМАЛЬНОЮ практикою всіх провідних університетів Європи є перегляд освітніх програм не частіше ніж один раз на 4-6 років. Якщо програми переглядаються частіше їх направляють на повторну акредитацію – адже вони вже не відповідають тому що було акредитованою.
Критерій 9. Прозорість та публічність	Слабка практика організації зворотнього зв'язку з зовнішніми стейкхолдерами та відкритого доступу до громадського обговорення змін в ОПП і можливостей врахування позицій усіх зацікавлених осіб (зокрема зовнішніх стейкхолдерів). Рекомендації: оприлюднювати для громадського обговорення проекти ОПП та зміни в ОПП на офіційному сайті не пізніше як за 1 місяць до їхнього розгляду, а також таблицю пропозицій після закінчення громадського обговорення. Зазначене забезпечить можливість для стейкхолдерів подавати свої пропозиції та зауваження до відповідних проектів ОПП та її ОК. Доцільно розробити організаційні та технічні аспекти процесу громадського обговорення проекту ОП, що може бути реалізовано в швидкому час	Вимоги щодо своєчасного оприлюднення проектів програм і змін до них університет дотримується неухильно, тому рекомендація є незрозумілою. Стосовно порівняльної таблиці пропозицій то її публікація не має жодного корисного ефекту – вона необхідна гаранту програми і менеджменту факультету для прийняття рішень.